

De arbocheck voor wasserijen

56-175

WORDT NIET UITGELEEND

IND ARBEID
BIBLIOTHEEK
2130 AS POSTBUS 718
TEL. 023-5549 468

Algemene gegevens

Naam van het bedrijf

Adres van de onderneming

Telefoon en fax

Ingevuld door (naam/namen en functie/funcities)

Overleg gevoerd met de werknemers?

Datum invulling

Getoetst door de Arbodienst

Veilig en gezond werken

Werken in wasserijen gaat met lichamelijke belasting gepaard. Bukken, de hele dag staan, in een warme, vochtige omgeving met weinig afwisseling in de werkzaamheden.... Onveilige en ongezonde werksituaties kunnen leiden tot ziekteverzuim en ongevallen in uw bedrijf.

Voor de kleine wasserijen gaat het met name om de volgende aandachtspunten:

- Lichamelijke belasting: lang staan en veel bukken kunnen rugklachten veroorzaken
- Vaak herhalende werkzaamheden zijn op de lange duur niet erg interessant: medewerkers kunnen mentaal afhaken.
- Een vochtig, warm binnenklimaat. Dit is niet bevorderlijk voor de werklust en de gezondheid.
- Algemene veiligheid en die van machines in het bijzonder: ongelukken kunnen vaak voorkomen worden!
- De opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen en de noodvoorzieningen hiervoor: een chloorspetter in het oog kan het gevolg zijn van een slordige werkwijze.

Goede arbeidsomstandigheden en plezierige verhoudingen op het werk verhogen de betrokkenheid van het personeel.

Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) zorgt ervoor dat u weet waar de risico's op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn van uw medewerkers in uw bedrijf liggen en wat u eraan gaat doen. Daarom heeft de werkgever in de Arbowet bepaald dat per 1 januari 1998 alle bedrijven een risico-inventarisatie en -evaluatie opstellen als eerste stap op weg naar goede arbeidsomstandigheden.

Deze inventarisatie is speciaal ontwikkeld voor bedrijven met minder dan 10 werknemers. Er is ook een uitgebreid

werkboek voor risico-inventarisatie en -evaluatie ontwikkeld voor grotere ondernemingen. Wanneer u hierin geïnteresseerd bent, kunt u deze verkrijgen bij de Vaste Commissie voor Linnenverhuur- en Wasserijbedrijven en voor textielreinigingsbedrijven
postbus 90154
5000 LG Tilburg.

Het invullen van deze lijst is het begin van verbetering van arbeidsomstandigheden. U voldoet hiermee aan de wettelijke verplichting tot het maken van een risico-inventarisatie en -evaluatie.

U bepaalt na het invullen wat in uw bedrijf de belangrijkste risico's zijn. De prioriteiten neemt u op in het plan van aanpak. Ook de voorzorgsmaatregelen die u gaat treffen om het risico weg te nemen of te verminderen, neemt u op in het plan van aanpak. Zie hiervoor de laatste pagina's van het boekje.

Als u niet zeker bent of u bepaalde onderdelen zelf kunt beoordelen, roep dan de hulp van een deskundige in, bijvoorbeeld de arbodienst.

In het kort gezegd is het de bedoeling van de RI&E dat u nagaat:

- Wat de gevaren in uw bedrijf zijn;
- Hoe groot de gevaren zijn en wie er schade aan de gezondheid zou kunnen oplopen en hoe;
- Of u voldoende voorzorgsmaatregelen hebt getroffen, zodat het risico gering is;
- Welke prioriteiten u stelt in het plan van aanpak (waar gaat u het eerst iets aan doen?)

Hoe gebruikt u deze Arbocheck?

– Vul de lijst stap voor stap in. Het kan in één keer, maar dat hoeft niet. In elke ruimte van uw bedrijf kijkt u kritisch met een ‘arboblik’.

– Betrek medewerkers bij de invulling van de risico-inventarisatie, zij weten veel en moeten bovendien straks de maatregelen (mee helpen) uitvoeren. De Arbowet stelt verplicht dat u uw medewerkers betreft bij de risico-inventarisatie.

Per activiteit of werkplek kunt u vaststellen

– Of het genoemde risico aanwezig is in uw bedrijf.

– Of u voorlichting en/of onderricht aan uw medewerkers moet geven (dit wordt aangegeven met een ●).

– Welke maatregelen u gaat nemen om het risico weg te nemen of te verminderen.

Op de stippellijnen kunt u zelf aanvullingen noteren. Als u mogelijke gevaarlijke situaties in uw bedrijf ziet die niet in de arbocheck staan, kunt u die zelf invullen. Ook oplossingen die in uw bedrijf gevonden zijn, kunt u noteren.

– Bespreek de ingevulde lijst met uw medewerkers. Vraag ook of er nog aanvullingen moeten komen, bijvoorbeeld over de sfeer op het werk, de behoefte aan voorlichting, het werktempo of de pauzes. En bepaal of er nog activiteiten in uw bedrijf zijn, die niet in deze Arbocheck staan: bijvoorbeeld een winkel.

– Leg vast in het plan van aanpak welke maatregelen u gaat nemen en wanneer u de verbeteringen doorgevoerd wilt hebben. Niet alles hoeft in één keer verbeterd te worden. Het is belangrijk een begin te maken.

Na het uitvoeren van de risico-inventarisatie hebt u direct een goed beeld van de arbeidsomstandigheden in uw bedrijf

en de onderwerpen die nog aandacht verdienen om deze arbeidsomstandigheden te optimaliseren. Het plan van aanpak geeft u een goed overzicht van de activiteiten die u gaat ondernemen om de arbeidsomstandigheden in uw wasserij te verbeteren.

Herhaal de risico-inventarisatie!

Bij belangrijke veranderingen in uw bedrijf; bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe machines of grote verbouwplannen. Na ongevallen of bijna-ongevallen om herhaling in te toekomst te voorkomen. Regelmatig, bijvoorbeeld een maal in de vier jaar.

Overzicht van de medewerkers en hun taken

Functie

Hoofdtak

Verdere werkzaamheden

Bijzonderheden

Two columns of horizontal dashed lines for writing.

Inhoud

Deze Risico-Inventarisatie en -Evaluatie bestaat uit negen delen:

Laden/lossen, de aanvoer van het vuile wasgoed en de opslag daarvan en het bezorgen van schoon wasgoed

---

Sorteren van het vuile wasgoed

Wassen in de wasmachines, de wasstraat

Shaken, mangelen, vouwen en stapelen

Strijken, persen en 'poppen'

Kantoor

De inrichting van het gebouw

Gevaarlijke stoffen

De organisatie van algemene arbozaken (o.a. ziekteverzuim, bedrijfshulpverlening)

Was ophalen en bezorgen bij klanten

Arbo aandachtspunten

Machines

Vrachtwagens en bestelauto's

Cabine van de chauffeur

Laadklep van vrachtwagens

Onderhoudsplan

Verkeersveiligheid

Maatregelen en adviezen

Zorg voor een goede hoogte van de eerste opstap (maximaal 40 cm).

Installeer een goed instelbare stoel.

Vergroot het bedieningsgemak in de cabine.

Garandeer een zo goed mogelijk zicht op de weg (zijruiten of spiegels) en op verkeersborden.

Bij lossen en laden gebruik maken van hulpmiddelen: hydraulische laadklep.

Onderhoudsplan voor de auto('s) maken en vervolgens uitvoeren.

Organiseer een slipcursus voor de chauffeur(s).

Anti Blokkeer Systeem (ABS).

gedaan
nog doen
voorlichting

		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
Lichamelijke belasting	Buitenplaats egaliseren.	☐	☐	
Laad- en losplaats	Ruimte voor opslag van wasgoed creëren zonder hinder voor andere containers of overig verkeer.	☐	☐	
Vervoeren van de was	Doorgangen vrijmaken en vrijhouden (eenrichtingverkeer breedste wagen + 60 cm, tweerichtingverkeer de 2 breedste wagens + 90 cm).	☐	☐	
Tillen van lading	Goederen die getild worden wegen niet meer dan 25 kg.	☐	☐	
Bukken en reiken bij in- en uitladen	Zorg voor karren met soepel werkende wielen.	☐	☐	
	Afspraken met klanten maken over verpakking en gewicht.	☐	☐	☒
	Bevorder een ergonomische wijze van tillen en bukken.	☐	☐	☒
	Toezien op een juiste manier van bukken en tillen.	☐	☐	☒

Was ophalen en bezorgen bij klanten

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting (vervolg)

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorlichting

Klimaat

Bij het ophalen en bezorgen van de lading wordt in wisselende klimaatsomstandigheden gewerkt.

Zorg voor een sluis waarbinnen geladen en gelost kan worden. Indien u gebruik maakt van een 'flappendeur' ontstaat er geen tocht voor het overige personeel.

Stel beschermende kleding tegen kou en regen beschikbaar. De kleding is vochtabsorberend, zodat afkoeling van het lichaam wordt voorkomen (bijvoorbeeld bodywarmers).

Doelmatig schoeisel beschikbaar stellen.

Werkdruk

Tempo

'Lastige klanten'

Werkzaamheden anders plannen.

Afspraken maken met aanleverende adressen (onder andere over goed toegankelijke ophaalplaatsen).

Zijn chauffeurs getraind om met lastige klanten om te gaan?

Klachtenprocedure instellen, zodat klachten van de klant niet allemaal bij de chauffeur geuit hoeven te worden.

Ervaringen bespreken, zodat de chauffeur de last niet alleen draagt.

Was ophalen en bezorgen bij klanten

Arbo aandachtspunten

Werkdruk (vervolg)

Intern transport

Vlakke vloer

Rollend materieel

Ruimte om te manoeuvreren

Klapdeuren

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorzichting

Vloer egaliseren.

Rol- en railsystemen onderhouden of indien nodig vervangen.

Doorgangen vrijmaken en vrijhouden
(eenrichting verkeer breedste wagen + 60 cm, tweerichting
verkeer de twee breedste wagens + 90 cm).

Doorzichtige klapdeuren/vensters.

Vuile was ontvangen en sorteren

gedaan
nog doen
voorzichting

Arbo aandachtspunten

Aanvoer van de was

Gewicht

Gevaarlijke inhoud

(naalden, besmet materiaal en dergelijke)

Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen

Handelwijze bij ongelukken (bijvoorbeeld prikken)

Maatregelen en adviezen

Afspraken maken met klant-instellingen over verpakking en aanlevering van mogelijk besmet wasgoed en eventueel naalden (in harde container met opschrift 'scherp afval').

Afspraken handhaven!

Werknemers vooraf inlichten over afspraken. Ook tijdelijke werkkrachten!

Werknemers vooraf inlichten over gebruiken van beschermingsmiddelen: bedrijfskleding/overall en handschoenen en toezien dat het gebeurt. Geef het goede voorbeeld.

Toezien op hygiënisch werken: vaak handen wassen met water en zeep, niet eten, drinken of roken op deze werkplek en schone sanitaire voorzieningen.

Vastleggen wat te doen bij een prikincident (protocol)

	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐

Lichamelijke belasting

Lang staan

Reiken

Zwaar tillen

Slepen over de grond met

bakken was

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Werknemers die veel staan, moeten kunnen gaan zitten als zij langer dan 1 uur onafgebroken moeten staan of als ze langer dan 4 uur op één plek moeten werken.	☐	☐	☒
Als er geen stoel is, moet er een steun beschikbaar zijn.	☐	☐	
Probeer zo veel mogelijk taken te wisselen, zodat werknemers ook andere werkzaamheden kunnen doen.	☐	☐	☒
Werkplek zó inrichten dat reiken niet verder hoeft dan circa 45 cm., zonder gebogen of geheven armen.	☐	☐	
Aanvoer van het vuile goed gebeurt niet boven schouderhoogte.	☐	☐	
Gebruik een smalle aanvoerband.	☐	☐	
Zakken met twee handen uit de container pakken.	☐	☐	☒

Vuile was ontvangen en sorteren

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting (vervolg)

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorlichting

Maximum gewicht van de zakken was handhaven (25 kg).

Weegschaal in de vloer aanbrengen.

Gebruik rollend materieel waar mogelijk.

Maak zoveel mogelijk gebruik van verende bodems in bakken.

Niet op de grond sorteren, liever in nethouders of op een band.

Gebruik zogenaamde bewegingsmatten waardoor medewerkers gestimuleerd worden te bewegen terwijl ze staan.

Stel doelmatig, geschikt en veilig schoeisel beschikbaar.

Gevaarlijke stoffen

gedaan
nog doen
voorzichtig

Arbo aandachtspunten

Gevaarlijke stoffen

Bijvoorbeeld:

Waterstofperoxide of chloor

Natriumbisulfiet

Wasmiddelen en zepen

Eventueel oxaalzuur

Eventueel natriumhydrosulfiet

Opslag

Brandwerendheid

Hoeveelheid opgeslagen stoffen

Maatregelen en adviezen

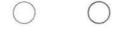
Gebruik opslagruimte niet als werkruimte.

Zorg voor gescheiden opslag van verschillende stoffen.

Vloestofdichte vloer aanbrengen.

Ruimte brandwerend maken.

Gevaarlijke stoffen in kleine voorraad bewaren op de werkplek (dagvoorraad).

Gebouw

Arbo aandachtspunten

Electrische installatie (vervolg)

Geluid

Machinegeluid in nabijheid door:
de ontsnappende stoom van de
persmachines
de drogers
compressor
ventilator
centrifuge
lopende band
mangel

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorlichting

Als u binnen 1 meter afstand niet zonder stemverheffing met elkaar kunt praten, moet het geluidsniveau gemeten worden: laat het geluidsniveau meten door een deskundige.

Wanneer de meting uitwijst dat het geluidsniveau meer dan 80dB(A) is, moet u gehoorbescherming ter beschikking stellen, voorlichten en toezien op gebruik ervan.

Vanaf 90dB(A) zijn de werknemers verplicht de gehoorbescherming te gebruiken.

Beter afstellen van de machines.

De geluidsbron zo veel mogelijk isoleren.

Werktijd op deze plek verkorten. Veel pauzes inlassen.

Electrische installatie

Kabels en leidingen

Stopcontacten en stekers

Zekeringkasten

Vervang beschadigde snoeren, invoerputten, aansluitkabels en dergelijke.

Snoeren, aansluitkabels en leidingen veilig wegwerken: niet in looppaden.

Pas trekontlasting toe bij snoeren en kabels die van bovenaf naar beneden lopen.

Zorg bij elektrische apparatuur speciaal in vochtige ruimtes voor de juiste uitwendige bescherming tegen vocht.

Plaats de zekeringkasten in een afgesloten ruimte.

Zorg voor periodieke controle van de elektrische installatie.

Gebouw

Arbo aandachtspunten

Kantine, was- en kleedruimte (vervolg)

Maatregelen en adviezen

Stel voor alle medewerkers een plaats beschikbaar om hun kleding op te hangen / op te bergen.

Stel minstens één toilet met wasbak beschikbaar.

Stel minstens één douche beschikbaar.

Zorg voor een goede en doelmatige isolering.

gedaan
nog doen
voorzichting

Hete stoomleidingen

Binnenklimaat (vervolg)

Verlichting en uitzicht

Daglicht/kunstlicht

Alle medewerkers krijgen voldoende verlichting om hun taak goed uit te voeren, zonder last van verblinding door te fel direct licht.

Zorg voor voldoende daglicht en uitzicht.

Kantine, was- en kleedruimte

Creëer een pauzegelegenheid *buiten* de werkruimte met voldoende ventilatie, verlichting en ruimte.

Zorg voor tafels en stoelen en houd de ruimte schoon. Bevorder hygiëne op het werk.

Arbo aandachtspunten

Binnenklimaat

Warmte

Ventilatie

Stoomontwikkeling

Tocht

Op welke werkplek is dit risico met name aanwezig?

Maatregelen en adviezen

Scheid bij eventuele verbouwing waar mogelijk ruimtes van elkaar (compartimering).

Zuig de damp of hitte direct af en zorg voor een doeltreffende ventilatie in de betreffende ruimte. Let hierbij niet alleen op de afvoer van lucht, maar ook op toevoer van verse lucht. Een zogenaamde onder- of overdrukrooster kan hier een middel zijn.

Plaats doeltreffende zonwering.

Creëer ventilatievoorzieningen in het dak.

Zorg voor aanvoer van verse lucht zonder hinderlijke tocht.

Beperk tocht door het plaatsen van tochtdeuren of -flappen.

Verbeter waar mogelijk de isolatie van warmte-afgevende apparaten.

gedaan
nog doen
voorlichting

Eentonig werk

Zorg voor afwisselende werkzaamheden als medewerkers langer dan 2 uur achter elkaar aan een beeldscherm werken. Als er geen ander werk is, dan moet er een rustpauze genomen worden.

Arbo aandachtspunten

Verlichting/spiegeling

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorzichtig

Stel het beeldschermmeubel zo op dat er geen sprake is van hinderlijke lichtinval of lichtreflectie:

Plaats de PC zo ver mogelijk van het raam vandaan, haaks op het raam. Het raam mag zich niet voor of achter de werknemer bevinden.

Ter voorkoming van spiegeling lichtarmaturen toepassen die zorgen dat de lampen geen zijdelings licht uitstralen (geen 'kale' TL).

Machines

Printers:

Matrixprinter (lawaai)

Laserprinter (ozon)

Kopieerapparaat

Zet lawaaiige en vervuilende machines als printers en kopieerapparaten zo mogelijk in een aparte ruimte. Als dat niet kan, zet de apparaten dan zo ver mogelijk van de werknemer en zorg voor een ozonfilter op het kopieerapparaat of de laserprinter.

Zorg voor goede ventilatie.

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting

Stoel
Tafel
Beeldscherm

Maatregelen en adviezen

Zorg voor een goede stoel (bijv. keuring NEN I812). Dit betekent:

zitting in hoogte verstelbaar
een lage rugleuning
zitdiepte instelbaar
onderstel draaibaar
minimaal 5 poten

Zorg voor een goede beeldschermtafel (bijv. keuring NEN 2449).

Dit betekent:
80 cm. diep
120 cm. breed
mat lichtgekleurd werkblad
werkblad maximaal 5 cm. dik.
been- en voetenruimte minimaal 60 cm. diep en breed

Zorg voor een goed instelbare PC (NEN-ISO 9241-3):

toetsenbord los
scherm horizontaal en verticaal instelbaar en draaibaar
helderheid en contrast instelbaar
recht voor de medewerker te plaatsen

Machines

Persmachines

Twee-handenbediening toepassen bij de persmachines.

Handleidingen en veiligheidsvoorschriften

Zorg voor de noodzakelijke gebruiksaanwijzingen en veiligheidsvoorschriften binnen bereik van de machines, duidelijk leesbaar voor de betreffende medewerkers en te begrijpen voor iedere medewerker die ermee werkt.

Licht iedereen die met de machines werkt goed voor over de risico's en de veilige manier van werken. (Denk aan lang haar en sieraden.)

Strijken, persen, poppen

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting

Reiken

Gebruik van voetpedalen

Staan

Maatregelen en adviezen

De werkplek zo inrichten dat de medewerker niet boven schouderhoogte werkt: verhoog de vloer waarop de medewerker werkt.

Vervang voetpedalen door handbediening, op één been staan is belastend.

Gebruik zogenaamde bewegingsmatten waardoor medewerkers gestimuleerd worden te bewegen terwijl ze staan.

Stel doelmatig, geschikt en veilig schoeisel beschikbaar.

gedaan
nog doen
voorzichtig

**Handleidingen en
veiligheidsvoorschriften**

Zorg voor de noodzakelijke gebruiksaanwijzingen en veiligheidsvoorschriften binnen bereik van de machines, duidelijk leesbaar voor de betreffende medewerkers en te begrijpen voor iedere medewerker die ermee werkt.

Licht iedereen die met de machines werkt goed voor over de risico's en de veilige manier van werken. (Denk aan lang haar en sieraden.)

Mangelen, drogen, vouwen, stapelen

Arbo aandachtspunten

Machines (vervolg)

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorzichting

Zorg voor een juiste type noodschakelaar en plaats die binnen bereik.

Veilige bedieningsplaats.

Pleeg onderhoud aan de machines alleen bij stilstaande machines.

Organiseer periodiek onderhoud.

Werknemers die veel staan, moet kunnen gaan zitten als zij langer dan 1 uur onafgebroken moeten staan of als ze langer dan 4 uur op één plek moeten werken.

Gebruik stasteunen als het werkblad verlaagd kan worden tot circa 95 cm.

Probeer zo veel mogelijk taken te wisselen, zodat werknemers ook andere werkzaamheden kunnen doen.

Machines

Droog- en shakemachines
Insteek- en vouwmachines
Plet- en knelgevaar
Onderhoud

Alle machines voldoen aan minimale eisen. Machines geleverd vanaf 1-1-’95 moeten zijn voorzien van een CE keurmerk.

Draaiende, bewegende of hete delen van de machines dienen buiten bereik van lichaamsdelen van de medewerkers te zijn.

Zorg voor een juiste omkasting en afdoende bescherming. Plaats deze direct terug na onderhoud of reparatie.

Mangelen, drogen, vouwen, stapelen

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting:
Mangelen en insteekmachines
(vervolg)

Lichamelijke belasting:
Vouwen en stapelen

Reiken
(Voorovergebogen) staan

Maatregelen en adviezen

Plaats het (te vouwen) goed naast de medewerker in plaats van ervoor om reiken te voorkomen.

Vervang de tafel met een verzamelbak in het midden door een vouwtafel met doseerbuffer.

Versmal het werkblad van de vouwmachines, eventueel alleen in het midden, zodat de medewerkers niet ver hoeven te reiken om het goed te pakken.

Breng het werkblad waar het gevouwen goed afgevoerd wordt op circa 80 cm.

gedaan
nog doen
voorzichting

Bukken
In elkaar gedraaide was loshalen

Plaats de aan te voeren lakens naast of achter de medewerker,
niet ervoor.

Plaats de aanvoerband met was evenwijdig aan de invoerriem
van de insteekmachines, waardoor reiken en bukken voorkomen
kan worden.

De hoogte van de werkband afstemmen op de medewerkers:
90–95 cm vanaf de vloer.

Gebruik bakken met beweegbare bodems.

Zorg voor voldoende beenruimte.

Werknemers die veel staan, moeten kunnen gaan zitten als zij
langer dan 1 uur onafgebroken staan of als ze langer dan 4 uur op
één plek moeten werken.

Als er geen stoel is, moet er een stapelelement beschikbaar zijn.

Probeer zo veel mogelijk taken te wisselen, zodat werknemers
ook andere werkzaamheden kunnen doen.

Mangelen, drogen, vouwen, stapelen

Arbo aandachtspunten

Handleidingen en veiligheidsvoorschriften

Maatregelen en adviezen

Zorg voor de noodzakelijke gebruiksaanwijzingen en veiligheidsvoorschriften binnen bereik van de machines, duidelijk leesbaar voor betreffende medewerkers.

Let hierbij op de taal, ook niet-nederlandstaligen moeten de voorschriften begrijpen!

Lichamelijke belasting: Mangelen en insteekmachines

Staan (voorovergebogen staan)

Ver reiken (verder dan 45 cm.)

Stel de aanvoerhoogte van de lakens zo in dat er zo min mogelijk gebukt hoeft te worden. (Een insteekhoogte voor de insteek/vouwmachines van maximaal 125 cm.)

gedaan
nog doen
voorzichting

Wasmachines, wasstraat

Arbo aandachtspunten

Machineveiligheid (vervolg)

Maatregelen en adviezen

Iedereen die met de machines werkt goed voorlichten over de risico's en de veilige manier van werken.

gedaan
nog doen
voorlichting

Machineveiligheid

Wasmachines

Onderhoud

Alle machines voldoen aan minimale eisen. Machines geleverd vanaf 1-1-’95 moeten zijn voorzien van een CE keurmerk.

Zorg voor een juiste type noodschakelaar en plaats die binnen bereik.

Gebruik deugdelijke snoeren, invoerpunten en aansluitkabels .

Draaiende, bewegende of hete delen van de machines dienen buiten bereik van lichaamsdelen van de medewerkers te zijn.

De bedieningsplaats dient zo veilig mogelijk te zijn.

Zorg voor een juiste omkasting en afdoende bescherming. Plaats deze direct terug na onderhoud of reparatie.

Organiseer periodiek onderhoud.

Pleeg onderhoud aan de machines alleen bij stilstaande machines. Laat dit alleen doen door deskundig personeel.

Zorg dat de machine niet aangezet kan worden als een monteur bezig is.

Wasmachines, wasstraat

Arbo aandachtspunten

Lichamelijke belasting

Bukken

Ver reiken (verder dan 45 cm.)

Staan

Maatregelen en adviezen

Wasmachines op hoogte brengen om er een bak met bewegende bodem onder te kunnen zetten.

Als er geen stoel is, moet er een stasteun beschikbaar zijn.

Maak zoveel mogelijk gebruik van bakken met verende bodems.

Werknemers die veel staan, moet kunnen gaan zitten als zij langer dan 1 uur onafgebroken moeten staan of als ze langer dan 4 uur op één plek moeten werken.

Organiseer samenwerking bij moeilijke klussen als in elkaar gedraaide lakens. (Voorkom dit zoveel mogelijk).

gedaan
nog doen
voorzichtig

.....
.....

.....
.....

Veiligheid

Gevaar dat zakken was van de
automatische transportrail vallen

Beveiliging aanbrengen en zorgen dat de zakken niet op de
werknemers kunnen vallen.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

Gebruik

Overgieten

In machines gieten/strooien

Zorg voor een lekbak, waardoor stoffen opgevangen worden bij morsen.

Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen.

Oogdouche binnen handbereik.

Informatie/registratie

Zet een registratiesysteem op en houd het bij; vermeld namen en nummers van de stoffen, vermeld de gevaren en de werkplek waar de stoffen zich bevinden en waar ze gebruikt worden.

Gevaarlijke stoffen

Arbo aandachtspunten

Informatie/registratie (vervolg)

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorlichting

Leg vast welke werknemers hoe lang met welke stof te maken hebben.

Voorzie alle gevaarlijke stoffen van een gevaarsetiket.

Veiligheidsinformatiebladen (VIB) lezen en ter beschikking van de medewerkers stellen.

Etiketten op verpakking laten zitten.

Bij overpakken of -gieten etiketten ook overbrengen.

Let op etiketten op retouremballage.

Het personeel goed informeren over risico's bij opslag en gebruik en over persoonlijke beschermingsmiddelen.

Aankoop

Overleg met de leverancier over aanlevering (in milieubox).

Schaf indien mogelijk een automatische doseerinstallatie aan.

Koop zoveel mogelijk niet-stuivende oplossingen, zoals pasta's en gebruiksklare oplossingen.

Zoek in ieder geval naar het minst schadelijke alternatief.

Algemene arbozaken

Arbo aandachtspunten

Persoonlijke beschermingsmiddelen

Maatregelen en adviezen

gedaan
nog doen
voorlichting

Stel persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar:
handschoenen,
werkkleding (overalls, voorschoten),
veiligheidsschoenen anti-slip in verband
met lang staan / vochtige omgeving
en zie toe op het gebruik ervan.

Zorg voor goede noodvoorzieningen: oogdouche aansluiten op
waterleiding.

Zorg voor een douche.

Arbeidsgezondheidskundig onderzoek en spreekuur

U dient uw medewerkers in de gelegenheid te stellen zich regelmatig medisch te laten onderzoeken door de arbodienst.

Ook kunnen de medewerkers zelf gebruik maken van het spreekuur van de arbodienst voor een medisch consult als er klachten zijn over de arbeidsomstandigheden of wanneer medewerkers meer willen weten over de risico's van hun werk voor hun veiligheid, gezondheid of welzijn.

Werkoverleg

Geef medewerkers de gelegenheid om over de werkomstandigheden te praten met elkaar. Stel hiervoor een regelmatig werkoverleg in. Stel zaken op het werk – in verband met veiligheid, gezondheid en welzijn – zelf aan de orde.

Werknemers hebben zelf vaak goede ideeën om tot verbeteringen te komen.

Algemene Arbozaken

Arbo aandachtspunten

Werkoverleg (vervolg)

Maatregelen en adviezen

Neem klachten over pijn serieus en bekijk of de oorzaak in het werk ligt. Dit geldt vooral voor klachten over: hoofdpijn, handen, polsen, armen, nek en rug.

Zorg dat er verslagen gemaakt worden van de overleggen.

Geef aan welke gedragingen niet geaccepteerd worden.

Zorg dat agressieve situaties en ongewenste seksuele gedragingen zoveel mogelijk voorkomen worden door goede verlichting en overzicht in de ruimte.

gedaan
nog doen
voorzichting

Zorg dat de medewerkers met klachten over agressief gedrag of seksuele intimidatie (van klanten of collega's) bij iemand terecht kunnen.
(vertrouwenspersoon)

Gebruik sancties tegen diegenen die zich toch schuldig maken: negatieve beoordeling, overplaatsing, ontslag.

Werktijden

Maximaal 9 uur per dag, niet meer dan 45 uur per week.

Inclusief overwerk maximaal 10 uur per dag, 50 uur per week, maar niet meer dan 90 uur per twee opeenvolgende weken.

Algemene Arbozaken

Arbo aandachtspunten	Maatregelen en adviezen	gedaan	nog doen	voorzichting
Werktijden (vervolg)		☐	☐	
Arbeidsinhoud	Zorg voor zoveel mogelijk afwisseling in de werkzaamheden. Organiseer taakrotatie waarbij medewerkers per dagdeel, per dag of per week rouleren.	☐	☐	☒
Groepen werknemers met bijzondere risico's	Beoordeel de arbo-risico's voor verschillende kwetsbare groepen: jongeren, zwangere vrouwen, ouderen, allochtonen, tijdelijke werknemers (uitzendkrachten, stagiaires).	☐	☐	☒

Denk hierbij bijvoorbeeld aan: gebruik van speciale machines, speciale voorlichting, lichamelijke belasting, blootstelling aan gevaarlijke stoffen.

Verzuimbeleid

Registreer het ziekteverzuim en onderzoek of er oorzaken in het werk te vinden zijn.

Maak afspraken over hoe en bij wie men zich meldt bij ziekte en herstel.

Begeleid de zieke werknemer volgens een plan; telefonisch, bezoek, terugkeergesprek na langdurige ziekte.

Voer overleg met de arbodienst (wettelijk verplicht).

Plan van aanpak

Stel samen met uw medewerkers een Top-Tien op: wat moet het eerst gebeuren?

Om dit te bepalen kunt u kijken naar *het aantal mensen* dat risico loopt en naar de risico's waarbij echt *grote schade* aan de gezondheid, de veiligheid of het welzijn te verwachten zijn.

Wanneer u verdere actie gaat plannen hanteer dan de volgende volgorde:

- eerst kijkt u of u het risico geheel kunt wegnemen
- als dat niet kan, welke maatregelen kunt u dan treffen om de risico's zoveel mogelijk te beperken?
- het gebruiken van persoonlijke beschermingsmiddelen is een laatste toevlucht wanneer er niets anders is dat u op korte termijn kunt doen.

Bijvoorbeeld: uw medewerkers op de vouwafdeling moeten vrijwel voortdurend naar voren en naar beneden reiken om het wasgoed uit de verzamelbak te kunnen pakken. Dit kan op termijn rugklachten tot gevolg hebben.

- Bekijk of u een doseerbuffer kunt plaatsen waardoor het wasgoed met kleine hoeveelheden tegelijk komt op een smalle tafel, waardoor de medewerkers rechtop kunnen blijven staan.
- Indien dit niet mogelijk is, kunt u op de sta-plek de vouwtafel versmallen, zodat medewerkers gemakkelijker bij het wasgoed kunnen.
- U kunt tenslotte ook de medewerkers gezondheidsschoeisel ter voorkoming van rugklachten laten dragen.

Noteer de naam van de persoon die de maatregel uitvoert

Noteer de datum wanneer u het gedaan wilt hebben

Vraag advies op terreinen waar u niet zeker van bent

Bespreek dit plan met uw medewerkers

Leg uw plan van aanpak voor aan uw arbodienst

Voorbeeld van invullen

**Risicogebied en
werkplek**

Kleine wasmachines
verhogen

Aktie

Plateaus onder machines
maken/laten maken,
prijzen opvragen

**Instructies en overleg
met de werknemers**

Overleg over hoogte en
gebruik

Advies inwinnen

Leveranciers vragen

**Uit te voeren door,
datum**

Schuitema
1/9/97

Deze Arbocheck is ontwikkeld door NIA'TNO

NIA TNO

postbus 75665 1070 AR Amsterdam
(020) 549 86 11

Met medewerking van

Vaste Commissie voor Linnenverhuur- en Wasserijbedrijven
en voor textielreinigingsbedrijven

Commissie Veilig en Gezond Werken

postbus 90154 5000 LG Tilburg
(013) 594 44 25

NVW

postbus 90154 5000 LG Tilburg
(013) 594 42 83

FNV Industriebond

postbus 8107 1005 AC Amsterdam
(020) 448 94 89

Arbeidsinspectie Regio Noord

postbus 30016 9700 RM Groningen
(050) 522 58 80

Gesubsidieerd door

Europese Commissie

Directoraat-generaal V

Werkgelegenheid, arbeidsverhoudingen en sociale zaken
Luxemburg

Ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid

